

Dnr 4031-11-1217

Länsstyrelsen i Stockholm
Överklagandeenheten 2
Lena Johansson

Svar på Nacka kommuns yttrande ang överklagande av detaljplan för del av Tollare 1:16, delplan 2, Tollare strand i Boo, Nacka kommun.

Sammanfattning:

- **Flera rödlistade arter kommer att försvinna från Tollare samt en art som är upptagen i art- och habitatdirektivet.**
- **Nacka kommun har inte gett några besked om åtgärder för att förebygga, hindra eller motverka påverkan på arter upptagna i art- och habitatdirektivet.**
- **Planen strider mot EU:s art- och habitatdirektiv då en prioriterad naturtyp tas i anspråk (västlig taiga och näringsrik granskog).**
- **Nacka kommuns antaganden om att de flesta rödlistade arter i Tollare kan överleva är ogrundat. Någon seriös konsekvensanalys av den omfattande exploaterings påverkan på naturmiljön i Tollare har inte gjorts.**

Inledning

Naturskyddsföreningen har av Länsstyrelsen givits möjlighet att kommentera Nacka kommuns yttrande angående överklagan av detaljplanen för Tollare strand.

Nacka kommun påstår att de flesta rödlistade arter kommer att finnas kvar i Tollare eftersom de finns utanför exploateringsområdet. Vi undrar vad Nacka kommun har för underlag för detta påstående? Fakta är att flera lokaler för rödlistade arter kommer att försvinna om Tollare exploateras. Detta sägs också i MKB:n för Tollare strand. Vi menar dock att man inte heller i MKB:n tillräckligt noggrant bedömt de kumulativa effekterna av den totala exploateringen i Tollareområdet. Varje detaljplan behandlas var för sig utan att någon som helst koppling till övriga detaljplaner görs.

Detta förfarande har vi kritiserat tidigare utan att få gehör. Även om en lokal för en rödlistad art finns kvar efter exploateringen av Tollare är det inte säkert att arten ifråga kan överleva där då förändringar i omgivningen kan missgynna den. Små förändringar i t.ex. luftfuktighet eller ljusförhållanden kan påverka negativt. Tollareområdet blir efter exploateringen fragmenterat och uppsplittrat, något som har en negativ påverkan på den biologiska mångfalden. Den omfattande exploateringen av Tollare kommer självklart påverka naturen i Tollare naturreservat med bl.a. ökat slitage. NCC har t.ex. uppgett att de vill att död ved rensas bort från områdena närmst bebyggelsen (remissvar på Tollare naturreservat).

Dessutom är det just de allra värdefullaste skogarna i Tollare som exploateras. Den gamla granskogen med gränsticka och grön sköldmossa, rik på död ved och med både nydöd ved och mycket gamla lågor, öster om Tollarebruket saknar motsvarighet i Tollare i övrigt. Det närmaste man kommer är ett område inom detaljplan Tollarehöjden med gamla granar och rikligt med relativt nyligen döda träd. Men detta område kommer helt att utplånas om den detaljplanen genomförs.

Vi kan inte se att Nacka kommun tagit någon hänsyn till de mycket höga naturvärdena i Tollare. När programmet för Tollare antogs 2006 var inte naturvärdena ordentligt inventerade. Beslut om detaljplaneprogrammet togs innan Pro Naturas naturreservatsinventering och innan Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering gjordes i området. Man frågar sig då hur hänsyn kunnat tagits när inte naturvärdena var kända? Bebyggelsens utbredning och omfattning har inte ändrats i någon betydande del utan det ser i huvudsak ut som det gjorde i programmet. Om de mycket höga naturvärdena hade varit kända under utarbetandet av detaljplaneprogrammet hade verklig hänsyn till naturen kunnat tagits.

Både Skogsstyrelsens inventering och Pro Naturas naturvärdesinventering visar att naturvärdena är koncentrerade till den södra delen av Tollareområdet samt runt Tollare träsk. Just i de områden som föreslås exploateras. En karta över fynd av rödlistade arter samt signalarter i Pro Naturas inventering visar tydligt att de flesta förekomsterna ligger i den södra delen av Tollare.

Art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet.

Nacka kommun hävdar att art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet inte vänder sig till små områden som kommunala detaljplaner och att fortlevnaden av dessa arter ska säkerställas av staten genom bildande av Natura 2000-områden. Vi ifrågasätter detta resonemang.

På Artdatabankens hemsida kan man läsa följande om art- och habitatdirektivet: *Varje medlemsland har skyldighet att se till att alla dessa arter och naturtyper har så kallad gynnsam bevarandestatus, vilket innebär att utbredningsområde, areal, populationsutveckling och andra kvaliteter finns och kan bibehållas.*

Vidare kan man läsa: *Skyddet av dessa områden är en av åtgärderna för att nå målen med direktiven. Sverige har skyldighet att se till att de utpekade arterna och naturtyperna som finns i landet bevaras och att statusen är gynnsam.*

Vart sjätte år ska medlemsstaterna rapportera till EU om läget för de arter och naturtyper som ingår i direktivet. I Rapporten "Arter och naturtyper i art och habitatdirektivet – tillståndet i Sverige 2007" kan man läsa följande: *Natura 2000-områdena med dess utpekade arter och naturtyper kan sägas utgöra värdekärnor i ett ekologiskt nätverk över Sverige. Uppföljningen och utvärderingen av tillståndet begränsas dock inte till de utpekade Natura 2000-områdena utan sker för respektive art och naturtyp i hela landet uppdelat på biogeografiska regioner.*

Att bilda Natura 2000-områden är alltså ett sätt att uppnå en gynnsam bevarandestatus men inte den enda. I artikel 10 i art- och habitatdirektivet står följande:

I syfte att göra nätet Natura 2000 mer ekologiskt sammanhängande skall medlemsstaterna inom politiken för markanvändning och utveckling, i den mån de anser det nödvändigt, sträva efter att främja skötseln och förvaltningen av de element i naturen som är av avgörande betydelse för vilda djur och växter.

Dessa element är sådana som, till följd av sin lineära eller kontinuerliga struktur (t. ex. floder med sina bankar eller de traditionella systemen för markering av markgränser) eller sin förbindelsefunktion (t. ex. dammar eller små skogar), är väsentliga för vilda arters flyttning, spridning och genetiska utbyte.

Detta innebär alltså att själva naturtypen är skyddsvärd även om den inte ligger inom ett Natura 2000-område. Även i fågeldirektivet trycker man på behovet av att skydda lämpliga livsmiljöer för de fåglar som upptas av direktivet. I artikel 4.4 står det att: *Medlemsstaterna skall även utanför dessa skyddsområden sträva efter att undvika förorening och försämring av livsmiljöer.*

I planområdet för Tollare strand är skogen av typ ”västlig taiga” och ”näringsrik granskog”, den senare i det område där gränstickan växer. I den ovan nämnda rapporten om tillståndet för habitatdirektivets naturtyper och arter kan man läsa följande:

Det allt intensivare skogsbruket gör att framtidsutsikterna ser mörka ut för några av våra barr- och blandskogar, särskilt för näringsrik granskog och taiga, samt de arter som hör hemma där.

Ovanstående gör att exploatering av Tollares naturskogar bryter mot art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet.

När det gäller spillkråka och tretåig hackspett menar kommunen att arterna inte häckar i Tollareområdet och därför behöver ingen hänsyn tas till dessa arter.

När det gäller tretåig hackspett har Ekologigruppen uppgett att de observerat färsk spår(hackmärken) av den. Tollare skulle kunna vara ett område för vinterrevir för tretåig hackspett. Att arten inte rapporterats på Artportalen betyder inte att den inte förekommer där. Hur många går i Tollare som både känner igen tretåig hackspett och dessutom rapporterar den på Artportalen? Avsaknad av rapporter på Artportalen kan inte användas för att avskriva en arts förekomst i ett område.

Kommunen hävdar att spillkråkan förmodligen inte häckar i Tollare och att det inte finns någon häckning rapporterad på Artportalen. Det finns dock rapporter om spelande spillkråkor under våren. Att någon konstaterad häckning inte är rapporterad bevisar ingenting. Det är ett märkligt resonemang att en häckning borde ha uppmärksammas. Man kan inte utgå från att sådant alltid uppmärksammas överallt och dessutom rapporteras på Artportalen.

Kommunen menar att Tollare kan ses som en satellit till Erstavik och att det inte är osannolikt att fåglar däriifrån flyger över till Tollare över Lännerstasundet. Det kan säkert vara så att dessa och andra fåglar födosöker i Tollare men häckar i Erstavik. Det betyder inte att Tollare inte saknar betydelse för dessa arter. Födosöksområden eller vinterrevir är lika viktiga som själva häckningsområdena, överlever man inte vintern är det svårt att häcka på våren.

Här skulle vi vilja påpeka att Erstavik må vara ett betydligt större skogsområde än Tollare men att kvaliteten på skogen i Tollare är mycket högre än den generellt är i Erstavik. Nästan all skog i Tollare är registrerad nyckelbiotop eller naturvärde av Skogsstyrelsen. På andra sidan Lännerstasundet i Erstavik håller inte skogen de höga värden som Tollareområdet har.

Rödlistade arter.

Nacka kommun räknar upp samtliga rödlistade arter i Tollare som rapporterats in till Artportalen. Vi finner det märkligt att inga hänvisningar görs till Pro Naturas naturvärdesinventering. Där är den rödlistade reliktbocken omnämnd från flera områden i Tollare, bl.a. inom det nu aktuella planområdet för Tollare strand. Den är dock inte rapporterad på Artportalen varför kommunen missat den i sin sammanställning. Ytterligare en rödlistad art är funnen i Tollare av biolog Bert Viklund i samband med en insektsinventering gjord på uppdrag av Boo Miljö- och Naturvänner. Det gäller glansbaggen *Ipidia binotata*(NT), som förekom i området söder om Tollare träsk. Denna lokal är nu exploaterad.

Det påpekas att inga hotklassade arter är rapporterade utan samtliga rödlistade arter är klassade som Nära Hotade, hotkategori 4 och underförstått att man då inte behöver ta någon hänsyn till dessa arter. Ett märkligt resonemang som snart skulle göra att alla NT-arter i nästa rödlista skulle kunna klassas som VU(sårbar, hotkategori 3), och kanske då förtjäna lite verklig hänsyn.

Nacka kommun verkar tycka att det går bra att exploatera lokaler för rödlistade arter om det finns andra lokaler för dessa arter. Med ett sådant resonerande kan man ju alltid exploatera lokaler med rödlistade arter för man kan ju alltid hävda att de finns någon annanstans. Vad som inte nämns är att andra lokaler för t.ex. talticka(och reliktböck) i kommunen också kommer att exploateras.

Även om några lokaler för t.ex. talticka och reliktböck finns kvar i Tollare efter exploateringen så har man ytterligare minskat arternas redan bräckliga populationer och minskat möjligheterna för deras långsiktiga överlevnad.

När det gäller Mårtens holme och de rödlistade fågelarter som häckar där är det bra att kommunen överväger någon form av skydd under häckningstid men vi vill, som vi tidigare sagt, inte att någon bro dit byggs för att skona den opåverkade miljön där.

Även om det ligger utanför planområdet för Tollare strand vill vi påpeka att även Tollareängen till stor del kommer att bebyggas och framtiden för ädelguldbagge och sexfläckig bastardsvärmare är tveksam i området.

Nacka kommuns yttrande.

Länsstyrelsen har begärt att Nacka kommun ska yttra sig och ”*särskilt beskriva förekomsten av djur och växtarter inom art- och habitatdirektivet och artskyddsförordningen samt exploateringens konsekvenser för dessa och vilka åtgärder som planeras för att förebygga, hindra eller motverka påverkan på dessa djur- och växtarter.*”

Vi kan inte se att Nacka kommun svarar på Länsstyrelsens fråga. Några kompensationsåtgärder omnämns knappt i planhandlingarna annat än att man eventuellt ska lägga ut död ved i naturreservatet. Självklart en åtgärd som gynnar många arter men knappast talticka och reliktböck som behöver gamla levande träd för sin överlevnad. Vad vi kan förstå behövs dispens från artskyddsförordningen vid ingrepp i en lokal med grön sköldmossa(vilket vi tagit upp i vårt överklagande), något Nacka kommun inte verkar ta hänsyn till. Inställningen verkar vara att dessa arter har andra förekomster så då spelar det ingen roll att Tollare exploateras.

Nacka kommun upprepar återigen att tillgängligheten ökar med planförslaget. Vi menar att tillgängligheten till natur- och rekreationsområden i södra Boo klart försämras om Tollare exploateras enligt förslaget. Något vi tagit upp i våra remissvar samt i överklagandet.

Kommunen talar vidare också om angelägenheten om Nackas och Stockholms bostadsförsörjningsbehov. Vi är givetvis också medvetna om att Stockholmsregionen växer, men innebär det att Nacka kommun måste bebygga de mest värdefulla områdena i Tollare? Vi har faktiskt möjlighet att styra var vi bygger bostäder, däremot kan vi inte flytta på nyckelbiotoper eller rödlistade arter. De finns på en plats av en anledning, t.ex. som i Tollare för att skogen har varit så gott som opåverkad av modernt skogsbruk. Ett område med så höga naturvärden, dessutom det enda större grönområde för närmare 10.000 invånare i sydöstra Boo, borde bevaras i sin helhet.

Ronny Fors

Ordförande Naturskyddsföreningen i Nacka